

TOWARZYSTWO NAUKOWE PŁOCKIE WSPÓŁORGANIZATOREM I KONGRESU TOWARZYSTW NAUKOWYCH: *TOWARZYSTWA NAUKOWE W POLSCE* – *DZIEDZICTWO, KULTURA, NAUKA, TRWANIE.* **WARSZAWA 17–18 WRZEŚNIA 2013 R.**

Idea I Kongresu Towarzystw Naukowych *Towarzystwa Naukowe w Polsce – dziedzictwo, kultura, nauka, trwanie* zrodziła się podczas prac Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk, której przewodniczył Zbigniew Kruszewski – Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego. Podjęcie tej inicjatywy wynikało z potrzeb społecznego ruchu naukowego, na który składa się działalność ponad 400 tysięcy osób należących do ponad 300 towarzystw naukowych. Zajmują się one przede wszystkim upowszechnianiem nauki, a także prowadzeniem badań naukowych. Sytuacja prawna towarzystw naukowych w Polsce nie została dotychczas uregulowana, przez co ich działalność napotyka na liczne utrudnienia. Ponadto potencjał społecznego ruchu naukowego jest wykorzystywany jedynie w niewielkim stopniu. Dlatego też celem Kongresu stało się przedstawienie roli towarzystw naukowych w rozwoju kraju i lokalnych społeczności oraz ocena ich aktywności. Za cel równie ważny uznano próbę określenia miejsca i roli społecznego ruchu naukowego w systemie kultury, dziedzictwa narodowego oraz nauki w Polsce.

I Kongres Towarzystw Naukowych *Towarzystwa Naukowe w Polsce – dziedzictwo, kultura, nauka, trwanie* odbył się w dniach 17–18 września 2013 r. w Warszawie na terenie Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Jego organizatorami byli: Rada Towarzystw Naukowych przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk (RTN), Polska Akademia Umiejętności (PAU), Towarzystwo Naukowe Warszawskie i Towarzystwo Naukowe Płockie (TNP).

Honorowy Patronat nad Kongresem objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Bronisław Komorowski. Komitet Honorowy tworzyli: Barbara Kudrycka – Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Bogdan Zdrojewski – Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Krystyna Łybacka – Przewodnicząca Podkomisji Stałej ds. Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży Sejmu RP, Kazimierz Wiatr – Przewodniczący Senackiej Komisji Nauki, Edukacji i Sportu, Grzegorz Czelej – Przewodniczący Senackiej Komisji Kultury i Środków Przekazu, Michał Kleiber

Aulę Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego wypełniło kilkuset uczestników I Kongresu Towarzystw Naukowych. Fot. Jan Waćkowski

– Prezes Polskiej Akademii Nauk (PAN), Andrzej Białas – Prezes PAU, Wiesław Banyś – Przewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich. W skład Komitetu Naukowo-Programowego weszli: Anna Gronowska-Senger (przewodnicząca) – Wiceprzewodnicząca RTN, Magdalena Fikus – Przewodnicząca Rady Upowszechniania Nauki przy Prezydium PAN, Andrzej Grzywacz – Prezes Polskiego Towarzystwa Leśnego, Zbigniew Kruszewski – Przewodniczący RTN, Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego, Janusz Lipkowski – Prezes Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, Jerzy Majkowski – Prezes Federacji Polskich Towarzystw Medycznych, Ewa Mańkiewicz-Cudny – Prezes Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT, Mirosława Marody – Wiceprezes PAN, Jan Strelau – były Przewodniczący RTN, Alojzy Szymański – Rektor SGGW, Andrzej Kajetan Wróblewski – Wiceprezes PAU.

Sponsorem Kongresu był PKN ORLEN, a jego przedstawiciel Czesław Bugaj wziął udział w obradach i wygłosił referat PKN Orlen jako firma zaangażowana w rozwój innowacji i wspierania nauki. Dzięki patronatowi medialnemu Programu Pierwszego Telewizji Polskiej wydarzenie zostało odnotowane w programach telewizyjnych.

Podczas czterech sesji plenarnych dyskutowa-

Plenarne obrady Kongresu prowadził prof. dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski, przewodniczący Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN, prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego. Fot. Jan Waćkowski

Płocka delegacja uczestnicząca w obradach I Kongresu Towarzystw Naukowych. Od lewej: dr Andrzej Kansy, dr hab. Anna Frąckowiak, doc. dr Wiesław Koński, prof. dr hab. inż. Daniela Żuk, prof. dr hab. inż. Barbara Pacewska, prof. dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski, dr Marian Chudzyński, mgr inż. Czesław Bugaj, dr Wioletta Żurawska. Fot. Jan Waćkowski

no na następujące tematy: *Miejsce i rola towarzystw naukowych w systemie nauki w Polsce, Działalność towarzystw naukowych na rzecz upowszechniania nauki, Społeczny ruch naukowy w rozwoju gospodarczym, Wspomaganie finansowe społecznego ruchu naukowego w Polsce*. Główny referat pt. *Rozwój i wkład towarzystw naukowych w kształtowanie świadomości narodowej i obywatelskiej na przestrzeni wieków* wygłosił Henryk Samsonowicz Członek Honorowy TNP. Z zainteresowaniem przyjęto referat *Rola towarzystw naukowych w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego* wygłoszony przez Zbigniewa Kruszewskiego Przewodniczącego RTN i Prezesa TNP. Zwrócił on uwagę na najważniejsze problemy społecznego ruchu naukowego, do których zaliczył m.in. jego marginalizowanie oraz brak odpowiednich uregulowań prawnych. Wyraził przekonanie o ważnej roli towarzystw naukowych w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego jako elementów twórczych i niezależnych, które stwarzają szerokie możliwości rozwoju oraz kształcenia całościowego.

W sesjach problemowych dyskutowano wokół następujących zagadnień: *Miejsce i rola towarzystw naukowych w systemie nauki w Polsce, Towarzystwa naukowe w upowszechnianiu nauki, Społeczny ruch naukowy w Polsce*.

Podczas Kongresu wygłoszono 67 referatów. W obradach wzięli udział przedstawiciele ponad stu towarzystw naukowych z całej Polski. Towarzystwo Naukowe Płockie reprezentowali: Zbigniew Kruszewski prezes, Marian Chudzyński wiceprezes, Wiesław Koński sekretarz generalny, Daniela Żuk członek Zarządu, Teresa Dobrosielska przewodnicząca Komisji Rewizyjnej, Barbara Pacewska, Anna Frąckowiak, Wioletta Żórawska i Andrzej Kansy, który w jednej z sesji problemowych wygłosił referat na temat Towarzystwa Naukowego Płockiego. Ponadto w Kongresie wzięł udział Andrzej Straszak ze Szkoły Wyższej im.

Pawła Włodkowica w Płocku współpracujący z TNP. Obsługę fotograficzną zapewnili Jan Waćkowski i Maciej Wróbel.

Na dorobek I Kongresu Towarzystw Naukowych składa się ukazanie potencjału polskiego społecznego ruchu naukowego i zwrócenie uwagi na konieczność jego wykorzystania w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Znalazło to odzwierciedlenie w przyjętej uchwale:

UCHWAŁA

*I Kongresu Towarzystw Naukowych
z dnia 18 września 2013 roku*

Uczestnicy I Kongresu Towarzystw Naukowych, zwołanego do Warszawy pod hasłem „Towarzystwa naukowe w Polsce – dziedzictwo, kultura, nauka, trwanie”, reprezentujący ponad 350 towarzystw naukowych, skupiających wiele tysięcy osób, stwierdzają, że Polska w pierwszej połowie XXI wieku stoi przed koniecznością szybkiego rozwoju cywilizacyjnego. Rozwój ten możliwy jest w oparciu o społeczeństwo demokratyczne, obywatelskie, o społeczeństwo wiedzy. Doniosłą rolę w tych przekształceniach cywilizacyjnych i społecznych odgrywa i będzie odgrywać społeczny ruch naukowy i naukowo-techniczny. W czasach zaborów to jemu właśnie zawdzięczaliśmy uchronienie naszej Ojczyzny przed cywilizacyjną kolonizacją, a po odzyskaniu niepodległości stał się zalążkiem odrodzenia struktur instytucjonalnych nauki polskiej i podtrzymywał ich funkcjonowanie jako ważny czynnik integracji społeczeństwa.

Kongres potwierdza, że:

- *towarzystwa naukowe i stowarzyszenia naukowo-techniczne jako społeczne, pozarządowe organizacje naukowe są integralną częścią i jednym z filarów kultury i nauki polskiej także w niepodległej Polsce, stanowiąc obywatelski fundament w środowisku nauki i nauczania;*

- towarzystwa naukowe i stowarzyszenia naukowo–techniczne funkcjonują w oparciu o swych zaangażowanych społecznie członków, którzy jako wolontariusze gotowi są do podejmowania zadań na rzecz szeroko rozumianej kultury, nauki, oświaty i ich promocji;
- towarzystwa naukowe i stowarzyszenia naukowo–techniczne działają:
 - interdyscyplinarnie, łącząc ludzi z różnych lokalnych środowisk naukowych i zawodowych;
 - ponadlokalnie, w tym międzynarodowo, łącząc środowiska naukowe związane z określoną dziedziną lub dyscypliną naukową;
 - inicjując i weryfikując badania naukowe;
 - integrując w nauce i kształceniu.

Kongres uznaje, że towarzystwa naukowe i stowarzyszenia naukowo–techniczne wypełniają swoje cele i zadania między innymi poprzez:

- prowadzenie badań naukowych, w tym badań nad regionem;
- kształcenie ustawiczne;
- organizowanie kongresów oraz konferencji międzynarodowych, krajowych, regionalnych i lokalnych;
- prowadzenie działalności wydawniczej;
- prowadzenie bibliotek, muzeów, archiwów i innych;
- promowanie i popularyzację kultury, nauki oraz techniki;
- podejmowanie audytów badań naukowych i eksperckich;
- podejmowanie projektów na rzecz innowacji w gospodarce;
- wspomaganie kadry naukowej i technicznej w jej rozwoju i zwiększeniu mobilności;
- dbanie o etykę zawodową.

Kongres wyraża przekonanie, że towarzystwa naukowe i stowarzyszenia naukowo–techniczne

jako integralna część systemu nauki polskiej powinny znaleźć potwierdzenie swego statusu w systemie prawnym obowiązującym w Polsce poprzez ustawę o towarzystwach naukowych i stowarzyszeniach naukowo–technicznych; winny być także wspierane finansowo zarówno podmiotowo, jak i przedmiotowo na szczeblu centralnym ze środków budżetu Państwa oraz regionalnie i lokalnie ze środków samorządu województwa, powiatu lub gminy – w zależności od celów i zadań jakie realizują, a także przez organizacje społeczne i gospodarcze, na rzecz których wykonują określone zadania.

Kongres wyraża przekonanie, że potencjał ekspercki i moralny towarzystw naukowych i stowarzyszeń naukowo–technicznych nie jest należycie wykorzystywany w Kraju i apeluje o pilną zmianę tej sytuacji.

Mając powyższe na uwadze, Kongres kieruje niniejszą Uchwałą do Prezydenta RP, Marszałka Sejmu RP, Marszałka Senatu RP, do Prezesa Rady Ministrów, Ministra Finansów, Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Prezesa PAN, wnosząc jednocześnie o podjęcie działań mających na celu wypracowanie zasad polityki państwa w stosunku do społecznego ruchu naukowego i naukowo–technicznego oraz umocnienia miejsca i roli towarzystw i stowarzyszeń naukowych (towarzystw ogólnych i regionalnych, specjalistycznych towarzystw naukowych, stowarzyszeń naukowo–technicznych) w systemie nauki oraz wprowadzenia rozwiązań prawnych umożliwiających zapewnienie funkcjonowania i rozwoju społecznego ruchu naukowego i naukowo–technicznego w Polsce.

Warszawa, dnia 18 września 2013 roku.

Andrzej Kansy